

Skelleftebygden

TIDNING FÖR LOKALHISTORIA

3/2024

*Pris som EU:s "mest tillgängliga stad" 2023
– till Skellefteå!!*

Specialnummer inför MR-dagarna - i samarbete med

Innehåll

S. 2	<i>Access City Award 2023 – till Skellefteå</i>	<i>Elin Brännström</i>
S. 3	<i>Ledare: ”Stolt – men inte nöjd!”</i>	<i>Tomas Marklund, Morön</i>
S. 4	<i>Åttio år av framsteg – och bakslag!</i>	<i>Kicki Nyberg, Morö Backe</i>
S. 8	<i>Åbacka – en plats för gemenskap, arbete och vila</i>	<i>Ulrika Pihl, Umeå</i>
S. 10	<i>”Jag vill, jag kan, jag törs!” – om Palle L.</i>	<i>Kalle Boström, Skråmträsk</i>
S. 12	<i>”Jag har det bra, men vill ha det bättre!”</i>	<i>Gunni Gustafsson, Lidträsk</i>
S. 13	<i>Först med personlig assistans i Ske-bygden</i>	”
S. 14	<i>Största demokratireformen sen allmän rösträtt!</i>	<i>Jonas Franksson, Hägersten</i>
S. 16	<i>Ett Skellefteå för alla!</i>	<i>Elin Brännström</i>
S. 18	<i>Neuro – förbund med över hundra diagnoser</i>	<i>Stellan Berglund, Hedensbyn</i>
S. 19	<i>Kampen går vidare...</i>	<i>Nora Eklöv</i>

Tidskriften *Skelleftebygden* ges ut av SKEFO, Skelleftebygdens lokalhistoriska förening.

Rolf Granstrand, redaktör och ansvarig utgivare 070-266 87 23, rolf.granstrand46@gmail.com

Daniel Steinwall DHR, redaktionsmedverkan

Peter Grahn, redigering och grafisk form - Tryckt av Skellefteå Tryckeri AB 2024.

Foton – om ej annat anges – från Skellefteå museums bildarkiv

Föreningens adress:

Skelleftebygdens lokalhistoriska förening, SKEFO
Nordanå, 931 33 Skellefteå
www.skefo.se

Ordförande:

Rolf Granstrand, 070-266 87 23,
e-post: rolf.granstrand46@gmail.com

Vice ordförande:

Tomas Marklund, 072-200 28 83

Medlemsavgifter:

Enskild medlem: 200 kr
Familj 2 personer: 220 kr
Ungdom under 20 år: 25 kr
PostGiro: 148688-5

EU-pris till Skellefteå

Ända sen 2010 har EU årligen uppmärksammat och belönat Europas ”mest tillgängliga stad”, dvs. stad/kommun med mer än femtio tusen invånare. Skellefteå har nominerats flera gånger men 2023 var det dags!

På bilden härintill ser vi Kicki Nyberg stolt visa trofén. Hon är kanske den som – efter flera decennier av oförtrutet arbete inom funktionsrättsrörelsen och från 2005 som kommunens tillgänglighetsrådgivare – allra mest bidragit till priset. Men vid prisutdelningen i Bryssel så var det Magnus Nilsson, Elin Brännström och Carina Norman som hade möjlighet delta. (Se foto framsidan)

Efter intensivt samråd har Rådet för förebyggande av funktionshinder beslutat att prissumman på 1,7 miljoner kronor ska fördelas sålunda: huvuddelen, nästan 1,2 milj., till en permanent upplevelseutställning om funktionshinder på Exploratoriet för barn och unga med invigning den 6 november 2024. Och så 450 000 kr till särskilda projekt inom funktionsrättsorganisationerna och 100 000 kr till en föreläsningsserie för allmänheten om tillgänglighet och funktionshinder.

För närmare information om programmet ”Ett Skellefteå för alla!”; se sid. 16.

Elin Brännström, delaktighetssamordnare, Skellefteå kommun

Stolt – men inte nöjd!

Christina Nyberg skriver i denna tidning en intressant och innehållsrik artikel. Om man läser hennes historiska genomgång av synen på funktionsnedsättning framträder tydliga mönster. Ett är ordens betydelse. Vanföra - handikappade - funktionsvariationer, där det sista koncentrerar sig på att det omgivande samhället inte anpassat sig till människorna och deras förutsättningar. Någon säger kanske att det spelar inte så stor roll vad man säger och kallar människor som från födsel, på grund av sjukdom eller olycka hämmas i sin förmåga att fungera i samhället. Men en stunds eftertanke leder till att det är mycket väsentligt, ja avgörande för synen på människan.

Jämsides med de förändrade benämningarna på personer med funktionsvariationer finns begreppen välgörenhet contra rättigheter. De tidiga åtgärderna för "vanföra" präglades av välgörenhet. De som hade råd, enskilda och delvis det gemensamma, skulle hjälpa de utsatta. Ge någon form av utbildning och sysselsättning, men till en början var det fråga om nådegåvor. Först efter årtionden av organisering och arbete med att inom sin egen organisation finna och formulera krav och driva dem gick det att närma sig det omgivande samhället med tydliga krav på Mänskliga rättigheter. Det var först när man stärkts i den egna organisationen som självkänslan och tron på att den gemensamma styrkan var tillräcklig för att kräva tydliga och konkreta åtgärder för ett mera jämlikt liv, såväl när det gäller arbete som fritid och en tillgänglig fysisk miljö.

För Skellefteås del är det glädjande konstatera att många saker blivit bättre. Synen på funktionshinder / funktionsvariationer har tydligt förändrats till att i allt högre grad rikta sig till sättet att bygga, skapa tillgänglighet till gemensamma lokaler och aktiviteter. Mindre fokus på den enskildes problem och större på hur de ska lösas. Är det klart, är vi i mål i Skellefteå? Nej, det är bara att ta del av DHRs och andra organisationer inom funktionshinderrörelsens krav på kommunen för att se att mycket återstår. Men vad kan göras och vad har vi råd med?

Visst - det är rimliga frågor att ställa sig. Men svaren måste till sist prövas mot en syn på människan. Att alla människor har lika stort värde ska vara utgångspunkten också i synen på arbetet med funktionshinderfrågor och de mål kommunen ska leva upp till i den funktionshinderpolitiska strategin Ett Skellefteå för alla.

Tomas Marklund

Åttio år av framsteg – och bakslag!

KICKI NYBERG, MORÖ BACKE

Innan ens ordet funktionshinder var påtänkt kallades vi vanföra.

Vanförestalter fanns i Sverige från 1890–1971. Anstalterna var internatskolor och yrkesskolor där man i princip gömde undan personer med funktionsnedsättningar, främst rörelsehindrade. De boende kom från alla delar av Sverige. På anstalterna fick de undervisning, viss omvårdnad och rehabilitering. Men att klumpa ihop och gömma undan personer med funktionsnedsättningar på anstalter kunde också innebära trauman för många. De fick ofta utstå omild behandling.

Den 23 juni 1923 bildades kamratföreningen De Vanföras Vål på vanförestalten i Göteborg. Det var Anna Vogel, sjuksköterska på Vanförestalten som tog initiativet att bilda en kamratförening för de rörelsehindrade som bodde där.

Kamratföreningen De Vanföras Vål i Göteborg fick snart efterföljare vid vanförestalterna i Helsingborg och Stockholm. 1926 gick föreningarna samman i Riksorganisationen kamratföreningen De Vanföras Vål.

Organisationen hade de första åren en mycket stark bindning till vanförestalternas verksamhet, men under 1930-talet uppstod en rad föreningar i Sydsverige bland rörelsehindrade utanför anstalterna.

Eftersom de Vanföras väl nu hade avdelningar på fler håll lyckades man 1934 ändra namnet till Riks-

organisationen De Vanföras Vål. År 1939 slogs de båda organisationerna Vårnet och De Vanföras Vål ihop och vid årsmötet 1944 ändrades namnet till De Vanföras Riksorganisation. 1955 ändrades riksorganisationen till riksförbund.

Under en lång tid hade orden vanför och invalid diskuterats och när massmedia i början av 1960-talet lanserade begreppet handikapp, främst för svårt rörelsehindrade, bytte organisationen 1965 namn till De Handikappades Riksförbund. Då omfattades inte sociala och psykiska funktionsnedsättningar av begreppet handikapp. Bakom namnbytena ligger en utveckling såväl inom organisationen som i samhället, en utveckling från välgörenhetstänkande till jämlika villkor.

DHR drev den numera allmänt antagna tesen att ett handikapp inte är en egenskap hos en individ utan ett förhållande mellan individen och omgivningen.

Namnbyte igen

Vid förbundsåret 2009 bytte DHR namn igen och lät ordet handikappad gå till historien efter 44 år. Från och med den dagen ska DHR uttydas Delaktighet – Handlingskraft – Rörelsefrihet. Vi ska inte prata om handikapp eller att någon är handikappad. Det är ett ord som för mig känns nedvärderande och förlegat. Det beskriver inte vilka vi är. Vi är personer som har varierande svårigheter att kunna röra oss fritt och att kunna delta i samhällslivet på samma sätt som andra. Men handikappade är vi inte! DHR firade 2023 100 år som riksförbund.

DHR Skellefteå

DHR i Skellefteå bildades redan 1944 och hette då föreningen De Vanföras Vål Skellefteå, men 1965

ändrades namnet, efter riksorganisationens namnbyte, till DHR Skellefteå avdelning.

Föreningen verkade främst som en kamratförening och anordnade aktiviteter som mest handlade om att träffas, fika och prata sjukdomar. Man ordnade festligheter och resor. För att finansiera verksamheten samlade man in pengar genom välgörenhet och lotteriförsäljning. Föreningen växte stort under -60 och -70 talet. Föreningen sökte en större lokal för sina möten och fick av Bureå kommun erbjudande att nyttja herrgården Åbacka. Som mest hade DHR runt 700 medlemmar. 1967 skänkte Bureå kommun fastigheten till DHR.

Åbackagårdens verksamhet

Åbackagården var ett rekreationshem för personer med rörelsehinder och en samlingsplats för föreningarna. Det bodde personer från hela övre Norrland på gården under långa perioder, åtskilda från sina familjer. Åbacka blev tyvärr också en form av institutionsboende eftersom kommunerna inte kunde erbjuda tillgängliga bostäder med hjälp i hemmet på hemorten. Verksamheten finansierades av landstingen i Västerbotten och Norrbotten samt av kommunerna. Övriga intäkter kom från gästavgifter från de boende.

DHR hade under många år aktiviteter på Åbackagården, både för boende och medlemmar. Under några år anordnades också sommarläger på Åbacka och under flera år anordnades Åbackadagen.

På Åbacka fanns verkstäder och där utfördes också legoarbeten under en period åt bland andra Alvar Lindmark, grundare till företaget Alimak. DHR ägde Åbackagården från 1967 till 1985.

Förändringens vindar i föreningen

I början av 70-talet hände något i föreningen. De yngre medlemmarna som värvats och ingick i ungdomssektionen började ställa krav på att föreningen mera aktivt skulle arbeta med påverkansarbete och ställa högre krav på kommunen. Bland annat drevs frågor som rätten till arbete, boendeservice (rätten till egen bostad med tillgång till hjälp i närheten av hemmet med påklädning, dusch, hjälp med matlagning och andra saker som låg utanför själva omvårdningsbegreppet) och krav på en fungerande fysisk miljö. Bland de äldre medlemmarna fick man inte riktigt gehör för att tydligare och mer aktivt agera och ställa krav på kommunen. De yngre mobiliserade därför för att bilda en ny avdelning för att kunna driva och belysa frågor om rättigheter och för ett

DHR Skellefteå firar 80 år

Foto: Daniel Steinwall

tillgängligt samhälle. Med förbundets godkännande bildades Nya DHR 1980. I Skellefteå fanns det då alltså två avdelningar Nya och "gamla" DHR. Nya DHR anordnade möten och kurser med temafrågor och till dessa bjöd man ofta in både tjänstemän och politiker. Föreningen skrev skrivelser och insändare och det skrevs även en hel del artiklar och reportage i främst Norran om föreningen. 1989 slogs föreningarna ihop igen.

DHR UNG;

Även på förbunds nivå höjdes ungdomars röster som ville ha ett eget förbund och driva frågor som var viktiga för ungdomar med rörelsehinder. DHR Ung bildades 1987 och i Skellefteå bildades DHR Ung vid årsmötet 1988. DHR Ung i Skellefteå var bland annat initiativtagare till den ledsagarservice som finns idag. Det började som ett projekt i samarbete med Fritidskontoret, Urkraft och DHR Ung och projektet hette från början Kompis UT. Det syftade till att bryta isoleringen bland unga med funktionsnedsättningar som kostnadsfritt kunde få en kompisungdom från Urkraft med sig på stan, på bio eller andra fritidsaktiviteter.

Mitt engagemang

Jag hade flyttat från Eskilstuna till Skellefteå hösten 1980 och började studera på Medlefors Folkhögskola allmänna linje. Jag tyckte från början att det var en skitskola vilket Tomas Marklund, då min klassmentor, ofta nämner. Anledningen var att det inte fanns hiss ner till lektionssalar i källarvåningen och jag fick bäras upp och ner för halvtrappan! I rökrummet bland många rökare satt jag och rökte och träffade där på Kurt som gick föreningslinjen. Han var med-

lem i Nya DHR och började bearbeta mig för få med mig som medlem. Jag övertalades att i alla fall följa med på ett möte och där och då blev jag fast! Min uppfattning om vad DHR gjorde ändrades. Jag hade hamnat i en förening som drev frågor om rättigheter för personer med nedsatt funktionsförmåga, främst för de med nedsatt rörelseförmåga.

Jag valdes in i styrelsen och vi hade många roliga och sena möten som kunde hålla på till mitt i natten! Jag lärde mig massor!

Vi anordnade egna kurser och utbildningar och jag var även med på många kurser och utbildningar i förbundets regi. Jag lärde mig så mycket om rättigheter, om sakfrågor som förbundet drev och jag hade så mycket gemensamt med andra med nedsatt rörelseförmåga.

1984 fick jag min första halvtidsanställning på Nya DHR:s kansli och jobbade där till tillsammans med Eva Gustavsson i drygt 20 år.

2002–2003 gick jag möjligheten att gå en utbildning till tillgänglighetskonsult i Malmö. Fokus var Bygglagstiftning kopplat till krav på tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. Funktionshinderkunskap, ritningsgranskning, studiebesök i olika miljöer och pluggande av lagstiftning, grunder och historik ut-

gjorde en stor del av innehållet.

2005 i april anställdes jag av Skellefteå kommun för att arbeta med ett projekt kallat Enkelt avhjälpna hinder. Det handlade om att informera och utbilda fastighetsägare om skyldigheter att åtgärda enklare hinder till byggnader och i utemiljöer enligt krav i Plan- och bygglagen.

Jag fick fast anställning som Tillgänglighetsrådgivare efter att projektet om enkelt avhjälpna hinder avslutades. Utan mitt medlemskap och min anställning i DHR med alla de erfarenheter jag fick med mig hade jag aldrig haft det inspirerande och roliga jobb jag har idag.

DHR Skellefteå – nutid, framtid

Under några år låg DHR:s verksamhet i Skellefteå helt vilande. De som varit drivande i många år slutade. Många föreningar inklusive DHR hade inte ekonomi för att kunna behålla sina anställda. När kansliverksamheten och det administrativa arbetet och kontakten med medlemmarna mer eller mindre dog ut, fanns inte längre möjlighet att driva verksamhet.

Därför är det glädjande att Viggo Pedersen, Erland Dahlin och några till hade driv och vilja att försöka starta upp verksamhet i DHR här i Skellefteå igen. Och nu har vi sedan ett par år tillbaka en styrelse

och en aktiv verksamhet på nytt. Och i år firar DHR i Skellefteå 80 år.

Men trots FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, regeringens nationella mål för funktionshinderpolitiken och kommunens funktionsrättspolitiska program Ett Skellefteå för alla kan vi inte sitta stilla i båten. Inte när personer förlorar rätten till assistans, när man får sitt parkeringstillstånd indraget, eller förlorar rätten till att åka färdtjänst trots att man tidigare bedömts vara berättigad. Dessutom är nya förändringar på gång i byggreglerna som inte kommer att förbättra och förstärka nuvarande tillgänglighetskrav.

DHR och andra organisationer i Skellefteå som kämpar för rättvisa levnadsvillkor för personer med funktionsvariationer behövs och behöver göra sin röst hörd i samhällsdebatten. Vi kan inte tystna! Om inte vi tillsammans arbetar för jämlika levnadsvillkor, rätt till utbildning och arbete och för en tillgänglig fysisk miljö, så kommer väldigt lite att hända. Funktionshinder kommer att finnas så länge inte samhället fullt ut accepterar olikheter och planerar för ett samhälle där alla får ta plats.

KICKI NYBERG

Foto: Albert Martinsson

Åbacka – en plats för gemenskap, arbete och vila

ULRIKA PIHL, UMEÅ

DHR Skellefteåavdelningen bildades år 1944 och fick snabbt många medlemmar. År 1956 hade den vuxit sig så stor att den behövde en rymlig lokal där alla medlemmar kunde samlas. Bureå kommun upplät då en herrgård från 1896 för ändamålet. Avdelningen kallade byggnaden för Åbackagården.

Under många år bedrevs en omfattande året-runt-verksamhet på Åbackagården av Skellefteå DHR-avdelning. Där hade husmor Nancy Holmgren en central roll. Hon skötte allt från den dagliga logistiken till sommarläger och de regelbundna besöken av underhållare, körer, församlingar och organisationer.

På Åbackagården fanns även en expedition där man arbetade med medlemsvård, hjälpverksamhet, sålde egna alster, ordnar och rekreativresor.

Många personer med funktionsnedsättning har genom åren fått välbehövlig vila och rekreation på Åbackagården.

Verkstäder för tillverkning

Vardagen kunde bli långtråkig för dem som under längre perioder vistades på Åbackagårdens rekreationshem. För att erbjuda en meningsfull sysselsättning ordnade avdelningen tillsammans med Alvar Lindmark, uppfinnare och grundare av företaget Alimak, med verkstäder för legoarbeta på Åbacka. Till en början tillverkades bland annat bensenrenare och delar till en värmestol för Alvar Lindmarks räkning.

Längre fram, när Lindmark lade ner sin produktion på Åbacka, efterskänkte han verkstäderna och maskinerna till styrelsen på Åbackagården. Dessutom lade han en beställning som tryggade sysselsättningen i verksamheten. Beställningen avsåg tillverkning av lyftselar och lyftbyglar till hans nya uppfinning – en sjukhussäng.

Senare bedrev två andra fabriker legotillverkning i lokalerna. Henning Fjellström på företaget Blinko fick hjälp med tillverkning av blinkers till lastbilar och traktorer. Stig Vallin fick hjälp med tillverkning av uppläggningsbrickor för specialverktyg inom slipindustrin.

Pontus Nordlund, som var en profil bland de boende på Åbacka, var enligt en artikel i Norra Västerbotten 13/10 1967 nöjd med legoarbetet:

”Det är roligt att få göra något som har värde. Då det gäller hobbyarbetet har man en känsla av att all-

mänheten köper bara för att vara hygglig. Det här med legoarbeta är en annan sak. Man känner sig nyttigare. För att inte tala om hur trevligt det är att varje lördag få hämta sin lön.”

Årligt sommarläger

Under de första åren hölls avdelningens sommarläger på Rovön och i Örviken. Därefter hölls de på Åbackagården. Under 1960-talet samlade sommarlägren 50 - 60 deltagare. Av dem var drygt hälften stamgäster på Åbackagården och den andra hälften rena lägerbesökare. Dessutom kom många på besök över dagen för att träffa andra och umgås.

Till en början innehöll lägren religiösa inslag med både morgonandakt och gudstjänst. Man hade även daglig morgongymnastik, allsång, underhållning, besök av föreningar och församlingar som bjöd på kaffe med bröd och ibland utflykter. Den som ville kunde även väva eller arbeta i näver- och rotsslöjd på terapiavdelningen. Kvällstid samlades man till ”sång och stoj.”

Under lägret hölls avdelningens årsmöte. Dessutom anordnades det diskussionskvällar kring brännbara frågor.

I en notis i Norra Västerbotten 20/7 1967 beskrevs programmet för sommarlägret som omväxlande med morgonsamlingar i kyrklig och frikyrklig regi, en utflykt till Boliden, ett föredrag av socialchefen i kommunen (Erik Jansson), musik av Åke Larssons poporkester, ett informationsmöte kring högertrafik, samt lek och idrott varje dag.

Åbackadagen - ett årligt evenemang

Under många år anordnade avdelningen varje sommar den så kallade Åbackadagen som var en ”Familje- och friluftsfest.” Dagen lockade många besökare och bjöd på underhållning, tombola, försäljning av terapiarbeten, fiskdamm, chokladhjul och kaffeservering. Även anföranden av politiker och representanter från förbundet stod på programmet.

Till exempel besöktes den 10:e Åbackadagen 1968 av riksdagsman Ingemund Bengtsson, som vid tiden var ordförande i handikapputredningen. Även di-

striktstyrelsen för DHR, socialchefen Erik Jansson, Skellefteå, samt DHR:s lokala ordförande Karl Johansson, direktör Alvar Lindmark från Skellefteå och landstingsordföranden Severin Östlund fanns på plats.

Vid tillfället höll Karl Johansson och Ingemund Bengtsson tal och belyste svårigheter som kunnat övervinnas, samt områden där det fanns mer kvar att göra. Ingemund Bengtsson berättade bland annat om förbättringar som hade gjorts kring bostäder för personer med funktionsnedsättningar, samt nämnde att det inom utbildningsområdet fanns mycket kvar att göra.

Foto: Ruben Stenlund

Utbyggnader och invigningar

Med hjälp av kommunala anslag kunde gården byggas ut 1965. Två år senare skänkte Bureå kommun Åbackagården till DHR, som åter byggde ut den i början av 1970-talet.

De nya delarna uppfördes i tegel och var i ett plan med källare. I samband med utbyggnaden revs den ursprungliga träbyggnaden. Kostnaden för att göra den brandsäker och tillgänglig för personer med funktionsnedsättningar ansågs vara för hög i förhållande till de förbättringar som kunde uppnås.

”Det är med stor sorg i hjärtat vi tvingas riva den vackra byggnaden, men tyvärr går det inte att reparera den så att den blir handikappvänlig och uppfyller de krav på brandsäkerhet som vi måste ställa med handikappade gäster boende här.” sa Erik Karlman, DHR Skellefteås dåvarande ordförande, i en tidningsartikel i Norra Västerbotten 18/10 1972.

Fullt utbyggd inrymde Åbackagården studierum, sällskapsrum, kök, matsal, personalutrymmen, större gästrum med egen toalett, bibliotek, kontor, rum för

arbets- och rörelseterapi och en samlingssal. I och med ut- och ombyggnaden ökades gästkapaciteten från 25 till 30 gäster.

I en artikel i Norra Västerbotten 18/10 1972 citerades Erik Karlman: ”Visst är efterfrågan på platserna mycket större än tillgången, men vi vill inte bygga ut antalet därför att Åbackagården då skulle förlora sin hemprägel. Det var ju för att ge ett alternativ till institutionsvården som Åbacka kom till och den tanken skulle alltså gå förlorad om vi lät öka platsantalet. Det skulle för övrigt få organisationsmässiga konsekvenser. Det skulle bli svårt att som nu, på frivillighetens väg driva ett större rekreationshem.”

Tanken var att Åbackagården skulle vara en samlingsplats för funktionshinderorganisationer i Norrland. Därför byggdes en samlingssal på 300 kvm. I de fall boendekapaciteten på Åbacka inte räckte till löstes behovet av logi genom att placera ut gäster såväl i den näraliggande ”Gula villan” som på hotell i Bureå.

Den tredje invigningen av Åbackagården ägde rum 1974 och besöktes av ca 300 personer.

Finansiering av verksamheten

Landstingen i Västerbotten och Norrbotten bidrog ekonomiskt till driften av Åbackagården. Det gjorde även kommunerna. Större delen av övriga intäkter kom från gästavgifter. En stor del av administrationen utfördes ideellt inom DHR Skellefteåavdelningen som både ägde anläggningen och stod för driften av den.

Föreningar, fackliga organisationer, religiösa föreningar, med mera bidrog till verksamheten genom att underhålla gästerna, bjuda på kaffe, skänka gåvor och anordna utflykter. Trots att personalen hade ett starkt fokus på att hålla kostnaderna nere och att beläggningen var god, ca 10 000 gästnätter per år, gick verksamheten med underskott. Vid den sista utbyggnaden i början av 1970-talet kunde avdelningen inte skjuta till några egna pengar. Istället finansierades utbyggnaden med hjälp av ett större bidrag från AMS, samt med landstingsbidrag och kommunalt bidrag.

Verksamheten på Åbackagården blev allt svårare att klara ekonomiskt. Därför beslutade avdelningen under 1980-talet att sälja den. Försäljningen, som kantades av konflikter, drog ut på tiden. I mitten av 1980-talet såldes fastigheten till Skellefteås kommunala bostadsbolag, Skebo.

ULRIKA PIHL

Det är väldigt lätt att hylla människor som "sticker ut". De vi tolkar som hjältar. Det gäller även inom de grupper av människor som kämpar för sin funktionalitet och sina mänskliga rättigheter i samhället. Nästan aldrig tänker vi på de människor som aldrig får eller har fått någon chans till ett likvärdigt liv. Här nedan beskrivs ändock ytterligare en hjälte. Hans historia måste bara berättas. Inte minst för att dokumentera hans obändiga vilja att trots allt klara sig själv. Med alla de kreativa idéer han hade hjälper han sannolikt människor i hans situation att känna hopp och tro inför framtiden.

Kalle Boström

Han föddes 26 juni 1919 i en by som heter Valliden, belägen 27 km väster om Skellefteå. Hans döptes till Knut Paul Lundkvist.

Som liten var han en frisk och livlig krabat som älskade att prova på allt, likväl som alla andra barn alltid gjort.

Den 15 maj 1928 var "Palle" som han framgent alltid tilltalades bara 8 år. Han och några kamrater såg en kvarglömd stege som rests mot en kraftledningsstolpe/transformator. En kamrat klättrade upp och kände på den nedersta tråden utan att något hände. När Palle också klättrade upp greppade han också en annan tråd samtidigt.

Med 10 000 volt genom kropp och armar så stektes båda hans armar innan han ramlade ner till marken. När han vaknade låg han nere på marken med de två resterna av sina armar.

På lasarettet tvingades man amputera det lilla som fanns kvar.

Lång lasarettsvistelse. Under sin tid där, blev Palle 9 år och någon månad till. Väl hemkommen till Valliden så stängde han inte in sig utan fortsatte vara med sina kamrater i alla lekar och upptåg. Bl a lärde han sig att cykla igen, nu med en styrstång som nådde upp till axlarna. Den lösningen kom att gälla på Palles färder även framgent.

Kring 1950 har jag (Kalle) de första minnena av hur denne man kom cyklande eller möjligtvis med en på-

hängsmotor så minns jag att han kom till min far som i den vevan köpt sin första traktor och erbjöd honom extrautrustning.

Palle var även säljare av försäkringar, hockeyklubbor, arbetshandskar, priser till lotterier.

Det sägs att han fixade allt själv, men enligt en dotter till Sven Marklund i Valliden så utfördes monteringen och utprovningen tillsammans med denne Sven Marklund.

Hur Paul kunde komma upp i sadeln på cykel/moped var ett kapitel för sig, de som försökte misslyckades skändligen, främst för att manövern gick för fort för att man kunde kopiera.

1954. Detta år startade Paul ett företag som hette Karamellbolaget. Genom att göra storköp hos grossister av godis fick han så god lönsamhet att omsättningen översteg miljonen/år! Med medhjälpare i två VW-bussar körde han/de runt i norra Sverige och sålde godis i gård och stuga.

Nästa steg. Ett par år senare ville Palle gå vidare. Med hjälp av Palles idéer byggdes en bil om för att kunna köras/styras med Palles funktionshinder. Bilen och uppköringarna blev godkända flera gånger men det betydde inte att det blev godkänt på högsta nivå.

Bilden till höger: Palles hustru Gerda Höglund som han gifte sig med 1956.

Palle berättade själv hur han så blev godkänd: "SVCK, Svensk Vanföreförenings Centralkommitté som det hette då, hade en kongress eller liknande i Stockholm. Jag var personligt bekant med ordföranden. Han och jag bestämde en tid när jag skulle vara utanför med min bil. I förväg hade vi tipsat stockholmstidningarna om vad som skulle ske. När mötesdeltagarna kom ut för en kort paus så stod fotograferna uppställda. Två av "höjdarna" som motarbetat min körkortansökan fick sätta sig i baksätet. Därefter körde jag runt i Stockholms-trafiken en bra stund. Därefter var det vunnet. Jag fick mitt körkort"

Nu började Palle att sälja arbetshandskar. Tillsammans med en annan person som hjälpte honom att bära in och visa handskarna så reste han runt framförallt i Norrland bland bensinstationer, det blev också några turnéer över till Norge. Paul körde säkert över 50 000 mil med allt kuskande runt i landet denna tid. Givetvis blev det tvunget att byta bil ett antal gånger. Kostnaderna för att göra bilarna kördugliga för Palle, kostade naturligtvis en hel del men vid det här laget gav myndigheterna 5-siffriga bidrag till detta.

Palle var omtalad. Det finns tidningsklipp från både Norge och lokalt där man imponeras hur Palle inte låter sig hindras av sitt funktionshinder. 1957 filmades han av SF-journalen. På 1980-talet var han med i Café Umeå med Bert Egerblad. Fler uppgifter hittar du om du googlar på: Knut Paul Lundkvist 1919.

Erkänt skicklig chaufför. Den 1 juni 1973 ställde Palle tillsammans med en kartläsare vid namn Erland Stenlund från Ånäset upp i en rallytävling. De tävlade i klass B och tog en 5:e plats!!!

Före ett antal andra b-klassare som fick "stryka på foten" trots sina bättre fysiska förutsättningar. Saken fick stort utrymme i lokalpressen och prisutdelningen kom att dokumenteras väl.

Ett stort tack till Skellefteå museum och speciellt Jörgen Andersson som ställt historiska fakta och foton som bla Pauls dotter Agneta lämnat in till mitt förfogande. Många foton är säkert tagna av tidningsfotografer vars namn det är svårt att direkt fastställa. En fotograf kan däremot nämnas, Lennart Vernström.

Palle fick leva till 29/11 1995.

KALLE BOSTRÖM, SKRÅMTRÄSK

Jag har det bra – men vill ha det bättre!

Gunni Gustafsson.

Foto: Conny Collin

Jag var med min hemsamarit på en helgkurs vid Medlefors Folkhögskola. Det sades många bra saker på den kursen. Jag har börjat tänka ännu mer på min och mina kamraters ställning ute i samhället.

– Vi måste göra nåt kamrater – inte bara vara tacksamma och fromma som små lamm!

Nu bor jag hemma sedan någon tid och får hjälp av en hemsamarit tre timmar om dagen. Resten av tiden får jag hjälp av min mamma. Låter bra – eller hur? Det är bra! Jag är tacksam för det, och slipper än så länge flytta in till vårt samhälle.

Vill bo här i min lilla by så länge jag finns och så länge byn lever. Den rätten måste jag få ha!

Men det är svårt att få hjälp i en sådan här glesbygd. Med glesbygd menar jag att man på ett eller annat sätt blir isolerad från sina kompisar.

Långa avstånd

Färdtjänsten är ju bra i mitt fall, den gör att jag kan komma till de fåtaliga platser jag brukar besöka på egen hand.

Det finns inte så många i min be-

kantskapskrets som vill eller kan ställa upp för mig. Även om man har en vän är det inte säkert att han eller hon alltid vill ställa upp.

Vid en hel del arrangemang jag deltar i eller ställer upp på skall vårdaren ha betalt, men det är inte det väsentligaste. Det som är svårt är att ragga upp någon som vill och kan följa med mig.

Många av mina kompisar skulle nog ställa upp om de kunde, men de flesta bor miltals härifrån. Jag kan ju inte begära att de skall ta tåget hit för att följa med mig på krogen/restaurangen, bio eller till stan!

Där håller jag med DHR om att samhället måste ställa upp så att den hjälp man har får sig fler timmar tilldelade. Så att de kunde vara med på fritiden, i föreningslivet, på olika nöjen.

Det vore inte bara roligt och nyttigt för oss båda. Vi skulle då få vara tillsammans som vilka kompisar som helst, och omgivningen skulle inte bara se hjälpen som en uppoffring.

Dröm om lägenhet

Min högsta önskan är att få en lägenhet i storstan, som i mitt fall är Skellefteå. Där har jag nära till allt det jag talat om. Då skulle jag inte alltid behöva kussa iväg i taxi upp till 13 mil för att få vara med i svängen med kompisarna och den förening jag nu mer och mer tillhör sedan några år tillbaka.

Det besked jag fått om lägenheten är att det kommer att dröja cirka fem år till för min del. Men vinden kan vända sig, med tur och envishet.

Det gäller att inte bli passiviserad och tro att "detta rör inte mig". Att inte ge upp, att kämpa vidare även om det är motigt.

Efteråt känner man sig glad och tillfreds. Efteråt vet man att det här har jag varit med om att åstadkomma, och då blir man genast litet gladare.

Vad tycker du?

Det behöver inte vara tillkrånglat eller märkvärdigt, man skriver bara

ned vad man tycker och tänker om det som retar en.

Det kan vara några rader till ortstidningen, om något som angår alla. Det är ett första steg för den som inte vågar tala offentligt.

Vad spelar det för roll om man stavar illa, huvudsaken är att man skriver. Den som läser får väl kontakta den som skrivit och fråga vad som menas. Tycker du det är svårt att skriva, be någon om hjälp. Någon som står dig nära, en kompis t ex.

Första gången jag själv skrev något skrev jag till kungen. Det var inte alls bra skrivet, med uppställningar och sånt!

Kom med dina krav och förslag till din DHR-avdelning. Visa inte bara intresse för kaffet och den torra bullen. DHR är till för att ställa upp för dig och hjälpa dig till en någorlunda dräglig tillvaro. Men först måste du själv medverka!

Alla har vi det svårt på ett eller annat sätt, men svårigheter är till för att övervinnas. Vet du någon i din bekantskapskrets som har det svårt, försök då att uppmuntra honom/henne till att gå med i föreningar, gå kurser, osv.

Du kanske inte lyckas genast, men så småningom kanske det går. Jag kan tänka mig hur svårt det är att påverka någon till att bli aktiv, och komma över sin besvikelse över livet.

Jag är själv en människa som har lätt att vara passiv. Jag har haft snälla människor omkring mig, som varit till hjälp. Och inte att förglömma, mitt enda riktiga stöd i livet, SKRIVMASKINEN. Den har hjälpt till i många år, och kommer att få hjälpa till i många år ännu.

Hälsningar
Gunni Gustafsson

Forts →

VILLAHISS

Kone Asea Graham. Säljes till högstbjudande.
Carl-Olof Björk. Tel 0506/200 83.

Gunni Gustafsson – först med personlig assistans i skelleftebygden

Gunni föddes 1952 i den lilla Norsjöbyn Lidträsk, nära granne med Torgny Lindgrens Raggsjö.

Jag växte upp med föräldrar och syskon - och med cerebral pares (CP) alltsedan födseln. Blev aktiv i DHR även om jag hade långt till större samhällen. Men skrev artiklar i DHR:s tidning (se artikel från 1980 härintill). Drömmen var att kunna flytta till eget boende.

- Och 1984 blev det möjligt! Fick en lägenhet i servicehuset vid Anderstorps centrum inne i Skellefteå. Behövde förstås ett antal timmars hemtjänst för att klara mig. Men det var väldigt inrutat, vad man fick hjälp med. Och av vem...

- Hörde om tankarna på s.k. personlig assistans och när lagen kom 1994 (LSS), så blev jag förstås mycket glad och fick hjälp av min DHR-kamrat Kicki Nyberg att göra en ansökan. Och jag fick den beviljad ...

- Har sedan dess flyttat till eget boende och får hjälp av personlig assistent dygnet runt året runt. Och jag kan bestämma vilka som ska komma! Och vad vi ska göra ... ja, t.o.m. vilken mat som ska serveras! LSS har förändrat mitt liv i grunden. Må den bevaras och utvecklas som en viktig del av våra mänskliga rättigheter.

GUNNI GUSTAFSSON

Hemma på Skeppargatan tillsammans med en av mina personliga assistenter, Britt-Inger Wikström.

Största demokratireformen sen allmän rösträtt!

JONAS FRANKSSON, HÄGERSTEN

En av de största demokratiska reformerna i Sveriges historia. Jag brukar faktiskt ofta jämställa införandet av rätten till personlig assistans med den allmänna och lika rösträtten. Den som inte kom 1921, som vissa tror. Eller 1945 som andra tror. Utan 1989 då alla medborgare, även personer med intellektuella funktionshinder, fick rösta i val. Och jag skulle säga att 1994 är precis lika stort som 1989. För det var det året som alla människor i Sverige fick rätt, i alla fall på pappret, att leva självbestämmande liv i frihet.

1994 var också det året som jag för första gången hörde talas om personlig assistans. Jag var ung då, och visste inte mycket om den kamp som bedrevs innan 1994.

1994 bodde jag på ett institutionsliknande boende, ett så kallat elevhem. Det var inte en institution på pappret, men i realiteten var det en institution.

Jag hade ingen kontroll på vem som skulle arbeta eller när personer skulle arbeta, jag hade ett väldigt begränsat inflytande över vad personalen skulle göra, och det var ett ständigt in- och utflöde av nya personer. Det gjorde att man inte hade möjlighet till att ha några integritetsgränser. Utan det var ständigt nya personer som jag skulle visa min kropp för och en ständig förhandling om vad mina behov var värda. En ständig förhandling gör att man till slut tappar viljan och förmågan till att vilja någonting.

Det här var jag ju naturligtvis inte ensam om, utan det var så vi människor med normbrytande funktionalitet levde på den här tiden.

Adolf Ratzka som introducerade personlig assistans i Sverige genom föreningen STIL, och som mycket sorgligt avled tidigare i år, har berättat en historia för mig.

Året är 1986. Föreningen STIL utlyser en tävling bland sina medlemmar om vilken person som har haft flest hemtjänstpersoner hos sig under en månad. Den person som vann tävlingen hade haft 68 hemtjänstpersoner hos sig under en månad, 68 stycken. Det här var inte någon som var speciell på något sätt, utan de som hade de mest omfattande behoven hade runt 60-70 hemtjänstpersoner i månaden.

Hon vann hon en resa till apuset på Skansen. Det är nämligen så att aporna på Skansen blir aggressiva om de får djurskötare som de inte har en relation till. Det innebär att varje apa, hade sin egen personliga djurskötare. Den här medlemmen tog med sig politiker från riksdagshuset och politiker från Stockholms kommun och kunde säga ”Titta, i Sverige idag 1986 behandlar ni apor bättre än vad ni behandlar oss”. Det tog skruv

och det ledde fram till STIL-projektet 1987 där trettio personer blev de första i Sverige som fick rätt till personlig assistans.

1994 levde jag ett liv utan val och kontroll.

När man tänker på val idag tänker man kanske på skolval. Men jag syftar inte på den typen av val. Jag syftar på valet att själv kunna bestämma när du ska gå upp på morgonen. Att själv kunna bestämma vilken tröja du har på dig. Att kunna få välja om du ska äta lunch, när du ska äta lunch, vad du ska ha till lunch, var du ska äta lunch.

Inget av den typen av valmöjligheter, hade jag 1994, och det gjorde också att jag inte hade någon kontroll över mitt liv, utan kontrollen låg hela tiden hos andra.

Det där var lite märkligt för mig, för samtidigt så gick jag en skådespelarutbildning och på scenen hade jag kontroll. På teaterscenen så lyssnade man på mig när jag pratade. Men hemma på mitt boende, där var det hela tiden en kamp för att människor skulle lyssna på mig.

Det var som en dröm när jag träffade en vän på ett tåg som berättade att hon hade personlig assistans.

Jag hade hört talas om assistans tidigare för jag hade haft elevassistent i skolan. Men det var inte jag som bestämde över den assistenten. Det var ju skolans resurs och den assistenten bestämde enbart över mig, hur jag skulle ha det. Att ha en sådan person runt sig hela tiden är väldigt, väldigt jobbigt. Så jag tänkte att det här med assistans kan väl inte vara lösningen.

Men så förklarade min vän vad personlig assistans var.

Att du själv kan välja vem som ska arbeta. Att du själv kan bestämma var personen ska arbeta. Att personen inte är knuten bara till ditt hem eller bara till ditt arbete eller till en viss aktivitet, utan är knuten till dig där du är just nu. Att du själv kan bestämma när personen ska jobba. Att du själv kan bestämma vad personen ska göra. Att du själv kan göra dina egna val i livet och bestämma hur saker och ting ska utföras.

Jag trodde inte det var sant. Jag trodde det var en dröm.

Men jag ansökte och efter några månader fick jag rätt till personlig assistans. Jag började leva livet. Jag kunde flytta ifrån mitt elevhem. Jag började spela teater.

Jag jobbar nu som skådespelare. När jag växte upp sa de vuxna: ”Det går inte. Du får jobba med något annat.” Men det gick tack vare personlig assistans. Jag bildade familj och skaffade barn. Något som jag trodde var en utopi Innan den personliga assistansen kom. Jag kunde leva det liv som jag ville leva.

Men det viktiga att ta med sig, är att det här är ingenting som kom gratis. Det här var någonting som blev verklighet efter en hård och lång kamp. Och det här blev så bra därför att vi fick möjligheten att utforma den här insatsen, precis som vi själva ville utforma den. Det var vi som tog makten och därigenom fick makten över våra egna liv.

Så när man i Sverige idag pratar om personlig assistans och man pratar om Bengt Westerberg så absolut. Det är knappt någon svensk politiker som har gjort lika mycket för medborgare i Sverige än vad Bengt Westerberg har gjort. Men det är inte Bengt Westerbergs förtjänst att vi har personlig assistans. Det är alla de här personerna som var med och startade STIL en gång från början.

Adolf Ratzka var en av dem. Han hade idéerna. Han

hade haft personlig assistans i USA redan på sextiotalet. Han visste hur det skulle kunna fungera. Men han skulle inte kunna få igenom rätten till personlig assistans ensam. Många tillsammans arbetade för att det skulle kunna bli verklighet. Det var ett hårt och intensivt arbete och arbetet för ett självbestämt liv pågår än idag och det arbetet får vi aldrig släppa.

Många av oss lever jobbiga liv idag. Jag har själv varit med om väldigt hårda, brutala nedskärningar som till exempel har gjort att jag i perioder inte har kunnat arbeta som skådespelare. Det har gjort att mitt liv återigen har blivit en daglig kamp för mitt självbestämmande. Men jag vet om hur livet kan vara. Och jag vet om att jag har det väldigt mycket bättre än många av mina funktionshindrade bröder och systrar runt om i världen.

Det är bara vi som kan förändra våra liv så att de blir som vi vill ha dem. Men det bygger på att vi tar makten över våra egna liv. Vi måste se till att få en röst, för att själv kunna säga till om hur vi vill ha det. Och sen, för att kunna förändra världen, så måste vi gå tillsammans med andra. Men vi har förändrat världen förut och vi vet att vi kommer att göra det igen.

JONAS FRANKSSON

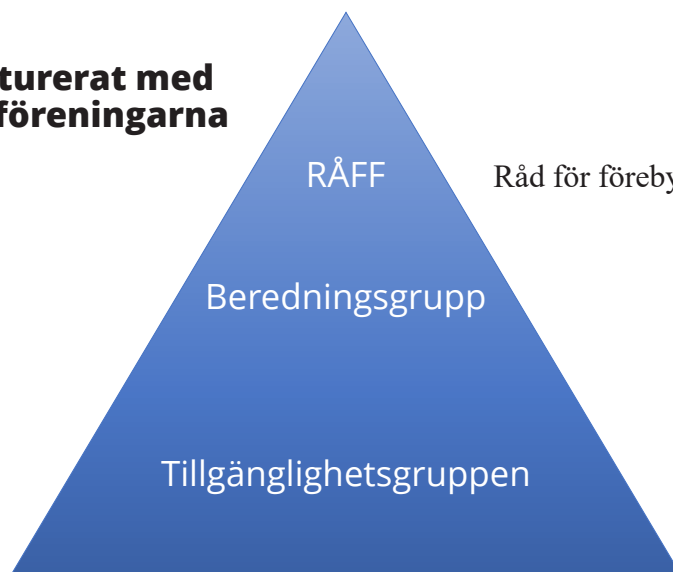
Skådespelare, journalist och ordförande i STIL

Ett Skellefteå för alla

ELIN BRÄNNSTRÖM,
SKELLEFTEÅ KOMMUN

Vi jobbar strukturerat med funktionsrättsföreningarna

Råd för förebyggande av funktionshinder

Framgångsfaktorer

- Regelbunden uppföljning av strategin
- Politisk enighet
- Tjänstemän som arbetar specifikt med delaktighet och tillgänglighet
- Rådet för förebyggande av funktionshinder – föreningssamverkan
- Access City Award
- Kommunstyrelsen har beslutat att universell utformning ska vara utgångspunkten för den övergripande planeringen i Skellefteå.

Utmaningar

- **Komma ihåg frågan, rutin/checklista**
 - Koppla in expertfunktioner
 - Efterfråga samråd med rörelsen i tid, RÅFF
- **Kunskap och attitydförändring**
 - Från eldsjäl och specialanpassningar till allmänintresse
- **Se ekonomiskt värde/konkurrensfördelar** – inte bara kostnader
- **Den expansiva utvecklingen i kommunen** - utmaning att bygga tillgängligt och hållbart när allt ska ske så snabbt
- **Planerings- och byggprocessen**
 - Göra rätt från början istället för anpassningar efteråt
- **Demografin** – åldrande befolkning kräver bättre tillgänglighet
- **Klimatet** – snö och halka halva året
- **Geografin** - 9 956 km² att tillgängliggöra
- **Föreningslivets utmaningar**
 - Kraft till påverkansarbete

Neuro – förbund med över hundra diagnoser

STELLAN BERGLUND, HEDENSBYRN

Funktionshinderföreningarna i en ort av Skellefteås storlek är väldigt många, drygt ett tjugofemtal, med ett samlat medlemsantal på flera tusen. Nedan ett samtal med Stellan Berglund, ordförande i en av dessa, Neuro Skellefteå, som är en av sjuttioalet lokalavdelningar av Neuroförbundet:

Bara inom vårt förbund har vi många medlemmar som bär någon av de hundratalet neorologiska diagnoser som finns. De mest kända är kanske epilepsi, Parkinson, ALS, polyneuropati, cerebral pares (CP), multipel skleros (MS), narkolepsi, myastenia gravis (MG), Huntingtons sjukdom och ryggmärgsskador. Det är en stor spännvidd mellan t.ex. ALS, som snabbt kan bryta ned kroppen, och t.ex. polyneuropati, som man kan leva med i många år och som normalt sett inte är en dödlig sjukdom.

Neuroförbundet har 35 s.k ”diagnosstödjare” inom femtontalet diagnosområden. Det är medlemmar, som har de olika sjukdomarna och fått viss utbildning för att via telefon kunna vägleda andra drabbade. Dom har en mycket viktig funktion och är spridda över landet.

Över huvud taget så är att erbjuda kontakt med andra drabbade den kanske viktigaste uppgiften för såväl Neuro som andra liknande föreningar. I vårt fall sker det genom föreläsningar, studiecirklar, gemensam tidning (”Reflex”), månadsträffar samt gemensam träning i bassäng eller hos Friskis & Svettis. Och så aktivitet på sociala medier ...

Vi når regelbundet en tämligen stor andel av medlemmarna, som f.n. är 163 st.

Närmast nu har vi en digital föreläsning med 2023 års neuroprofil, professor Anders Svenningsson vid Karolinska Institutet om diagnoser, behandlingsalternativ och aktuell forskning. Då samlas vi framför storbildsskärm på Folkets Hus tillsammans med intresserade från våra samarbetsföreningar.

Vårt förbund stöder också genom fr.a. insamlingsverksamhet forskningen inom det neurologiska området. Vid det senaste mötet med distriktsstyrelsen för Neuroförbundet kunde vi överlämna 250 000 kronor till neurologisk forskning i Umeå, främst avseende ALS. Genom Börje Salmings tragiska bortgång i ALS härom året och tillkomsten av en särskild fond till hans minne, så har de insamlade beloppen avsevärt ökat. Liksom medvetenheten om denna förfärliga sjukdom ...

Vårt förbund stöder forskningen inom det neurologiska området genom insamlingsverksamhet till Neurofonden. Över 16 miljoner delades ut 2023. Även regionalt och lokalt stöder vi forskningen.

Vi arbetar också med opinionsbildning och påverkan, bl.a. genom regelbundna kontakter med region och kommuner. Just nu försöker vi få till permanent neurologisk mottagningsverksamhet vid Skellefteå Lasarett, åtminstone några dagar i månaden. Det utbredda systemet med stafettläkare inom primärvården kan vara ett extra problem för oss med neurologiska diagnoser, eftersom dom ofta kräver nära och långvarig läkarkontakt.

Vi har också gott samarbete med andra funktionshinderföreningar, bl.a. inom ramen för Funktionsrätt/Västerbotten och genom RÅFF, dvs. Skellefteå kommuns råd för förebyggande av funktionshinder. Många av våra medlemmar kan ha problem med tillgängligheten, både till lokaler och arrangemang.

Aktion för mänskliga rättigheter – med fika på FN-dagen

Aktionen hålls varje torsdag, med kravet att FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning ska bli svensk lag.

– Vi delar ut flajers till politiker och förbipasserande och pratar med dessa om fördelarna med att konventionen blir lag, berättar generalsekreteraren för Unga rörelsehindrade, Nora Eklöv.

– Genom vår aktion slipper politikerna komma till oss, vi kommer till dem och kan få en direktkontakt med dem där de kan ställa frågor och bjuda in till möten. De blir ständigt påmind om att våra rättigheter behöver tas på allvar och dessutom har vi en chans att bygga upp intresse bland både politiker och allmänheten, säger Nora Eklöv.

Vissa torsdagar har Gruppen även bjudit på fika, och nu på torsdag är det en självklarhet att göra något lite extra.

Aktivisterna har stått utanför riksdagen med sitt krav i nära tre år – med några undantag på grund av vädret.

– Ingen av oss aktivister mår bra av att stå ute i minusgrader, säger Nora Eklöv, generalsekreterare Unga Rörelsehindrade. Vi har därför satt en gräns på minus 1 grader och neråt, för att det ska bli hållbart för oss.

FN:s konvention om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning trädde i kraft i Sverige 2009. Sverige har alltså redan förbundit sig att följa den. Men om konventionen dessutom blir svensk lag så skulle det bli svårare att smita undan, såsom ofta sker i dag.

Unga rörelsehindrade ser att konventionen inte tas på allvar bland myndigheter och i rättsväsendet. FN:s barnkonvention har getts i kraft som svensk lag, precis som Unga rörelsehindrade och flera andra organisationer kräver för funktionsrättskonventionen. Även om Sverige förbundit sig att följa en konvention, är den inte bara för detta naturligt implementerad i beslutsfattande på olika nivåer. Detta märks i praktiken och i juridiken.

Flera riksdagsledamöter har motionerat om att göra konventionen till lag men utan att få gehör.

– Våra rättigheter trängs tillbaka, så fort pengarna börjar tryta, säger DHR:s förbundsordförande Åsa Strahlemo. Mänskliga rättigheter för oss med funktionsnedsättning är uppenbarligen inte ovillkorliga.

Nora Eklöv, generalsekreterare Unga Rörelsehindrade

Rätt till personlig assistans, till hjälpmedel, till färdtjänst och till annat som behövs för att vi fullt ut ska kunna delta i samhället, beviljas inte för alla som har behov. Varken i alla kommuner, regioner eller av staten via Försäkringskassan.

Inte ens tillgänglighet till alla offentliga lokaler är en självklarhet idag. Det är inte säkert att en person i rullstol kan ta sig in i sitt kommunhus för att lyssna på kommunfullmäktige, till exempel.

– Om konventionen skulle bli lag skulle det också minimera de lokala skillnaderna när det kommer till samhällsstöd, säger Nora Eklöv. Människor skulle garanteras goda levnadsvillkor och det skulle främja lika möjligheter för alla, oavsett funktionsnedsättning. Konkret innebär det också att Sverige inte får dra in på redan givna rättigheter, både när det kommer till politiska satsningar och beslut om samhällsstöd för individer.

NORA EKLÖV,
GENERALSEKRETERARE UNGA RÖRELSEHINDRADE

Foto: Albert Martinsson

Besök gärna den lokalhistoriska portalen: lokalhistoriaskelleftea.se

Pris 60 kr

Skelleftebygden

